

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 416

**Współczesne problemy ekonomiczne.
Rozwój zrównoważony w wymiarze
globalnym i europejskim**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kożuchowska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-561-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Bernadeta Baran: Idea zielonej gospodarki w UE a perspektywy rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce / The idea of green economy in the EU vs. perspectives of renewable energy development in Poland.....	9
Beata Będzik: Ważkość kapitału społecznego w kształtowaniu spójności społecznej / Validity of social capital in shaping social cohesion.....	17
Jan Borowiec: Wzrost gospodarczy a zmiany w spójności gospodarczej i społecznej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej / Economic growth vs. changes in the economic and social cohesion in Central and Eastern European countries.....	26
Jarosław Czaja: Euroizacja jako skutek spowolnienia integracji monetarnej w Unii Europejskiej / Euroization as an effect of slower monetary integration in the European Union.....	36
Mariusz Czupich: Spójność społeczna w wybranych krajach Unii Europejskiej / Social cohesion in selected countries of the European Union.....	44
Małgorzata Dziembala: Rozwój transgranicznych systemów innowacji w dobie globalizacji – przykład regionu Venlo-Niederrhein / Cross-border innovation systems development in a globalizing world – the Venlo-Niederrhein example.....	53
Joanna Jahn: Eksport wyrobów wysokiej techniki w Unii Europejskiej / Export of high tech in the European Union.....	65
Urszula Kalina-Prasznic: Reformy emerytalne a polityka spójności ekonomicznej / Pension reforms vs. cohesion policy.....	75
Maria Kola-Bezka: Zmiany pozycji konkurencyjnej regionów NUTS 3 w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 2000–2012 / Changes in the competitive position of nuts 3 regions in Central and Eastern Europe in 2000-2012.....	83
Agnieszka Kwarcińska: Międzynarodowe inicjatywy normatywne w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) jako wyraz działań na rzecz zrównoważonego rozwoju / International normative initiatives in corporate social responsibility (CSR) as a manifestation of actions for sustainable development.....	95
Dorota Michalak: Analiza skutków zmian klimatu i wynikających z nich działań adaptacyjnych podejmowanych przez Unię Europejską / Analysis of the impact of climate changes and resulting the reform adaptation measures taken by the European Union.....	104

Aleksandra Nacewska-Twardowska: Liberalizacja polityki handlowej UE a zmiany w handlu towarami / European Union trade liberalization and changes in goods trade	113
Jacek Pera: Ocena stabilności makroekonomicznej w gospodarkach unijnych w świetle procedury nierównowagi makroekonomicznej. Aspekt ryzyka zjawisk kryzysowych / Evaluation of macroeconomic stability in the economies of the EU in the light of the macroeconomic imbalance procedure. Risk aspect of the crisis phenomenon	123
Dariusz Perło: Inteligentne specjalizacje a rozwój zrównoważony / Smart specializations and sustainable development	136
Grażyna Rzeszotarska: Strategia „Europa 2020” – narzędzie realizacji koncepcji inteligentnego rozwoju w krajach UE / The Europe 2020 strategy – a tool to implement the concept of smart growth in the EU.....	145
Małgorzata Szczepaniak: Polityka fiskalna w czasie kryzysu gospodarczego w krajach Europy Środkowo-Wschodniej / Fiscal policy during the economic crisis in the countries of Central and Eastern Europe	153
Barbara Wieliczko: Zrównoważenie rolnictwa UE a WPR i strategia „Europa 2020” / Sustainability of agriculture in the EU vs. cap and “Europe 2020” strategy.....	164
Maria Zuba-Ciszewska: Wkład idei spółdzielczości wywodzącej się z socjalizmu zrzeszeniowego w koncepcję CSR / The contribution of the idea of cooperativeness descending from the association socialism into the concept of CSR	172

Wstęp

Współczesne otoczenie społeczno-ekonomiczne jest bardzo skomplikowane. Złożoność ta inspiruje ekonomistów do podejmowania wielokierunkowych badań, skupiających się na poszukiwaniu rozwiązań zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Jednym z najważniejszych problemów ekonomicznych, które z punktu widzenia rozwoju i wzrostu społeczno-gospodarczego wymagają dogłębnych i szerokich eksploracji, jest zrównoważony rozwój.

W prezentowanym Państwu opracowaniu naukowym zatytułowanym „Rozwój zrównoważony w wymiarze globalnym i europejskim” podjęto próbę opisu i analiz kwestii związanych z szeroko pojętymi zagadnieniami rozwoju zrównoważonego w wymiarze globalnym i europejskim. Tematyka zawartych w publikacji tekstów jest zróżnicowana, odzwierciedla bowiem zarówno wieloaspektowość koncepcji rozwoju zrównoważonego, jak i różnorodność działań podejmowanych przez Unię Europejską i wspólnotę międzynarodową na rzecz wspierania takiego właśnie modelu rozwoju. Autorzy ujętych w niniejszej pracy artykułów naukowych dołożyli wielu starań, aby studium to odnosiło się do empirii i rzeczywistości współczesnej gospodarki. W efekcie tych dążeń powstało opracowanie charakteryzujące się wysokim poziomem merytorycznym oraz dużą aktualnością omawianej problematyki. Pozwala to mieć nadzieję, że zawarte w prezentowanej publikacji przekazy okażą się nie tylko pomocne w głębszym zrozumieniu rozwoju obecnego stanu współczesnej gospodarki, lecz także będą przyczynkiem do dalszych naukowych analiz, tym bardziej że wielogłos w sprawach tak aktualnych, jakie obejmują treści poruszone w artykułach, stanowi przegląd opinii wielu polskich środowisk uniwersyteckich.

Przekazując tę publikację do rąk Czytelników, mamy głębokie przekonanie, że zawarte w niej myśli i idee spotkają się z dużym zainteresowaniem pracowników naukowych, teoretyków, praktyków, studentów studiów ekonomicznych i innych kierunków. Chcielibyśmy także bardzo podziękować wszystkim Autorom za umieszczone w prezentowanym wydawnictwie teksty, ufając, że nasza współpraca będzie kontynuowana.

*Grażyna Wolska
Jan Borowiec
Bernadeta Baran*

Grażyna Rzeszotarska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

e-mail: grazyna.rzeszotarska@ue.katowice.pl

STRATEGIA EUROPA 2020 – NARZĘDZIE REALIZACJI KONCEPCJI INTELIGENTNEGO ROZWOJU W KRAJACH UE

THE EUROPE 2020 STRATEGY – A TOOL TO IMPLEMENT THE CONCEPT OF SMART GROWTH IN THE EU

DOI: 10.15611/pn.2016.416.15

JEL Classification: F02, F15

Streszczenie: W XXI wieku UE stanęła przed koniecznością dotrzymania kroku USA i krajom BRICS. Doprowadziło to do przyjęcia Strategii Lizbońskiej. Unia miała stać się najbardziej konkurencyjną gospodarką światową. Dzisiaj UE jest nadal jednym z istotnych obszarów gospodarczych świata, ale ma niższy wzrost gospodarczy w porównaniu z konkurentami. Jest to skutkiem niższych inwestycji w B+R oraz niewystarczającego wykorzystywania technologii informacyjnych. Dlatego w 2010 r. KE przyjęła Strategię Europa 2020 na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, która skoncentrowana jest na inwestycjach w B+R, promowaniu przyjaznej środowisku gospodarki i uwzględnia długofalowe wyzwania globalizacji. Cele Strategii Europa 2020 mogą być osiągnięte jedynie dzięki skoordynowanemu działaniu Unii Europejskiej, państw członkowskich. Natomiast głównym zagrożeniem dla jej realizacji jest malejąca konkurencyjność UE w gospodarce światowej.

Słowa kluczowe: Strategia Europa 2020, konkurencyjność, inteligentny rozwój.

Summary: In the twenty-first century the EU has faced the necessity to keep pace with the US and the BRICS countries. This led to the adoption of the Lisbon Strategy. Today, the EU is still one of the most important economic areas of the world, but it has a lower economic growth comparing with its competitors. This is a result of lower investment in R&D and insufficient usage of information technologies. In 2010, European Commission adopted the Europe 2020 strategy for smart, sustainable growth which is propitious to social inclusion. The objectives of the Europe 2020 strategy can only be achieved through the coordinated action of the European Union and the Member States. The main threat to the implementation of the strategy is the decreasing competitiveness of the European Union in the global economy.

Keywords: strategy, competitiveness, smart growth.

1. Wstęp

Zmiana, jakiej obecnie doświadczamy w gospodarce światowej, powoduje, iż na arenie międzynarodowej pojawia się coraz więcej istotnych graczy, a świat wchodzi w erę różnych ścieżek rozwoju. Scenariusze, jakie mogą pojawić się w realiach sceny globalnej, można opisać takimi pojęciami, jak Chindie, Chimeryka czy BRICS. Kraje te posiadają duży potencjał, aby stać się największymi gospodarkami XXI w., a niebawem mogą dyktować nowy porządek. To budzi obawy, bo dzisiaj nikt nie wie, jaki będzie rezultat tych zmian dla przyszłości świata [Skowronek].

Wymienione wyżej kraje łączy nowoczesny charakter ich gospodarek i dążenie do transformacji opartej na wzroście poziomu innowacyjności. Szybkie tempo rozwoju rynków globalnych i konkurencja międzynarodowa ukierunkowane są na innowacje, dlatego tak wielkie jest ich znaczenie w formowaniu nowoczesnej gospodarki. Innowacyjność staje się dzisiaj wyznacznikiem rozwoju każdego kraju, a innowacje postrzegane są jako priorytetowe źródło konkurencyjności, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia [Frankowski, Skubiak 2012; Schumpeter 2009].

Powszechnie akceptowane w literaturze przedmiotu stanowisko mówi, że „tempo długofalowego wzrostu gospodarczego ma fundamentalne znaczenie dla poziomu życia społeczeństw. Jest niezastępowalnym mechanizmem wyciągania ludzi z biedy, a wyższy poziom dochodu będący wynikiem wzrostu gospodarczego, pozwala ludziom lepiej zaspakajać ich potrzeby materialne” [Balcerowicz, Rzońca 2010, s. 44]. Obecnie „w dyskusjach dotyczących wzrostu gospodarczego coraz mocniej akcentuje się fakt, że akumulacja kapitału, wzrost zatrudnienia i poprawa efektywności czynników wytwórczych, choć są jego bezpośrednimi determinantami, same zależą od głębszych czynników” [Balcerowicz, Rzońca 2010, s. 52]. Można wprowadzić „rozdzielenie między dwoma typami wzrostu. Pierwszy to wzrost oparty na innowacjach, który jest potencjalnie uniwersalny i trwały. Drugi to szczególne mechanizmy wzrostu, zawarte tylko w niektórych sytuacjach ukształtowanych przez określony typ systemów instytucjonalnych i/lub deformującą politykę gospodarczą i mogą one być uruchamiane przez odpowiednie reformy i po pewnym czasie – czasami długim okresie wygasają” [Balcerowicz, Rzońca 2010, s. 44]. Jak wynika z powyższego, zarówno dla poszczególnych krajów, jak i ich ugrupowań szczególne znaczenie ma pierwszy typ wzrostu, który obejmuje zmiany strukturalne związane z innowacjami, tzn. realokację zasobów do używania nowych procesów produkcji i do wytwarzania nowych produktów [Balcerowicz, Rzońca 2010]. Bez nich innowacje nie mogą rozprzestrzeniać się w gospodarce. Występowanie w gospodarce barier dla poprawy efektywności wykorzystania zasobów może uniemożliwić realizację wzrostu opartego na innowacjach.

2. Geneza Strategii Europa 2020

Na przełomie XX i XXI w. Unia Europejska stanęła przed wyzwaniem wynikającym z konieczności dotrzymania kroku Stanom Zjednoczonym i dynamicznie rozwijającym się krajom BRICS, bo może utracić dotychczasowy wpływ na projektowanie i kreowanie globalnej rzeczywistości [Zakaria 2009; Skowronek 2015].

Stało się jasne, że podniesienie, a nawet utrzymanie osiągniętego poziomu dobrobytu w krajach UE wymaga reorientacji dotychczasowej polityki rozwoju. Poszukiwanie nowych możliwości zmaterializowało się w postaci Strategii Lizbońskiej, czyli społeczno-gospodarczego planu rozwoju na lata 2000–2010. Zgodnie z nią Unia miała stać się najdynamiczniejszą gospodarką świata i najbardziej konkurencyjnym blokiem gospodarki światowej dzięki zdynamizowaniu inteligentnego i zrównoważonego ekologicznie rozwoju gospodarczego, budowie gospodarki opartej na wiedzy, wzroście poziomu zatrudnienia i zapewnieniu spójności społecznej.

Oceny realizacji Strategii Lizbońskiej są zróżnicowane. Wskazują na dokonania w dziedzinie ochrony środowiska oraz fakt, że strategia była pierwszym całościowym programem gospodarczo-społecznym UE. Częściej zwraca się uwagę, że lizbońskie założenia nie zostały zrealizowane. UE nie stała się najbardziej dynamiczną gospodarką światową ani liderem konkurencyjności. Dystans ekonomiczny do USA zmniejszył się nieznacznie, a dynamika wzrostu wielu krajów, zwłaszcza z Azji Południowo-Wschodniej, nadal zdecydowanie wyprzedzała tempo wzrostu gospodarczego UE. Nie udało się również poprawić w znaczący sposób sytuacji na europejskim rynku pracy.

Trudno określić jedną przyczynę niepowodzenia Strategii Lizbońskiej. Wskazuje się na brak zrozumienia celów strategii i zaangażowania państw członkowskich, brak konkretnych programów pobudzania innowacyjności i transferu nowoczesnych technologii, skłonność władz krajowych do utrzymywania stanów nierównowagi gospodarczej oraz na niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa europejskiego. Powyższe przyczyny okazały się wyzwaniami przerastającymi możliwości UE. Miały na to wpływ problemy wynikające z najgłębszego od kilkudziesięciu lat kryzysu, jaki dotknął gospodarkę światową na przełomie pierwszej i drugiej dekady XXI w. Zniweczył on wyniki wielu lat postępu gospodarczego i społecznego, a także odsłonił strukturalne słabości gospodarki europejskiej [*Oceń strategii...*].

Pomimo niezrealizowania założeń lizbońskich UE była wciąż jednym z istotnych obszarów gospodarczych świata. Niestety, ma nadal niższy wzrost gospodarczy w porównaniu z najważniejszymi konkurentami. Jest to w dużej mierze skutkiem różnic w poziomach wydajności spowodowanych niższymi inwestycjami w B+R oraz innowacje, niewystarczającym wykorzystywaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz utrudnieniami w dostępie do innowacji dla niektórych grup społecznych, a więc czynnikami wymagalnymi przy realizacji koncepcji inteligentnego wzrostu.

Dlatego w 2010 r. przywódcy państw członkowskich UE postanowili dać Unii kolejną szansę na prowadzenie reform. Przewodniczący KE Jose M. Barroso we wstępie do Strategii Europa 2020 stwierdził, że „kryzys był dzwonkiem alarmowym, dzięki któremu zorientowaliśmy się, że jeśli niczego nie zmienimy, skążemy się na stopniową utratę znaczenia i spadniemy do drugiej ligi nowego światowego porządku. Naszym priorytetem krótkoterminowym jest pomyślne wyjście z kryzysu. Trudny okres jeszcze się nie skończył, ale nie ma wątpliwości, że sobie poradzimy. Jednak aby zbudować zrównoważoną przyszłość, musimy już teraz wyjść poza horyzont celów krótkoterminowych. Europa musi wrócić na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostać. Taki jest cel Strategii Europa 2020” [Europa]. W czerwcu 2010 r. KE przyjęła nową strategię, która skoncentrowana jest na inwestycjach w B+R oraz na promowaniu przyjaznej środowisku gospodarki opartej na wiedzy. Uwzględnia także stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw i rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystania zasobów. Strategia Europa 2020 opiera się na założeniach lizbońskich, ale wprowadza bardzo istotne modyfikacje. Głównym celem jest nadal wzrost gospodarczy, jednak szczególną uwagę zwrócono na kwestie dotyczące zrównoważenia tego procesu. Uznano także za konieczne stworzenie strategii narodowych, czego brakowało w Strategii Lizbońskiej.

Nowa Strategia ma stać się kołem zamachowym wzrostu gospodarczego i sprzyjać dalszej integracji. Przyjęto w niej trzy priorytety:

- rozwój inteligentny, czyli oparty na wiedzy i innowacjach,
- rozwój zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywne korzystanie z zasobów,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą i terytorialną.

Na potrzeby monitorowania stopnia realizacji Strategii zdefiniowano także pięć celów głównych:

- wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 20–64 lat do poziomu 75%,
- przeznaczenie 3% PKB UE na inwestycje w B+R,
- osiągnięcie celów 20/20/20 w zakresie klimatu,
- podniesienie poziomu wykształcenia poprzez zmniejszenie odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat z wykształceniem wyższym lub równorzędnym,
- zmniejszenie ubóstwa poprzez wydzwignięcie co najmniej 20 mln osób z ubóstwa lub wykluczenia społecznego [Wskaźniki].

Jose M. Barroso zauważył, że w przeciwieństwie do logiki, którą kierowano się w Strategii Lizbońskiej, przyjęcie mniejszej liczby celów oraz szczegółowe ich opisanie pozwoli na lepszą realizację priorytetów. Podkreślił, iż gospodarki krajów UE są nierozzerwalnie ze sobą powiązane i żadne państwo członkowskie nie jest

w stanie w pojedynkę skutecznie stawiać czoła globalnym zagrożeniom, jedynie działanie wspólne jest racjonalne [Europa]. Sukces Strategii Europa 2020 będzie zależał od woli politycznej krajów członkowskich, które będą musiały zdobyć się na trudne decyzje, by realizować priorytety, bo w dużym zakresie nie dotyczą one kompetencji wspólnotowych, lecz państw członkowskich. Przyjmując krajowe cele Strategii Europa 2020, rządy poszczególnych państw biorą pod uwagę stan wyjściowy gospodarki. Kraje startujące z pozycji lepszej powinny podjąć bardziej ambitne zobowiązania. Dlatego każde z państw członkowskich musi wdrożyć środki realizacji przyjętych celów, dostosowane do swojej specyfiki. KE zobowiązała państwa członkowskie do sformułowania dokumentów zwanych Krajowymi Programami Reform.

3. Inteligentny rozwój w Strategii Europa 2020

Znaczenie problemu inteligentnego wzrostu dla gospodarek państw członkowskich UE stało się podstawą wytycznych zawartych w Strategii Europa 2020. Inteligentny rozwój rozumiany jest w niej jako rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, wzrost tworzący wysoką wartość dodaną, wymagający znacznych nakładów na B+R oraz stosowania mechanizmów, które sprzyjają szybkiej transmisji wiedzy teoretycznej do praktyki gospodarczej [Wskaźniki]. Oznacza on polepszanie wyników w zakresie:

- edukacji poprzez zachęcanie do nauki, studiów i podnoszenia kwalifikacji,
- badań naukowych (innowacji) poprzez tworzenie nowych produktów i usług, które wpływają na zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i wspomagają rozwiązywanie problemów społecznych,
- społeczeństwa cyfrowego poprzez wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

W realiach dzisiejszej gospodarki światowej globalne zapotrzebowanie na zasoby naturalne stale rośnie, dlatego ważne jest zmniejszenie presji w tym zakresie przez wdrażanie polityki zrównoważonego rozwoju. Dotyczy to także przeciwdziałania zmianom klimatycznym poprzez ograniczenie emisji dwutlenku węgla dzięki korzystaniu z innowacyjnych technologii. Nadmierne uzależnienie gospodarek krajów UE od ropy, gazu i węgla naraża konsumentów i przedsiębiorców na szoki cenowe, zagraża bezpieczeństwu i wywołuje niekorzystne zmiany klimatyczne. Dlatego należy przechodzić do wykorzystania energii wiatrowej i słonecznej. Aby procesy te przeprowadzić przy zachowaniu ekonomicznej efektywności, niezbędne jest wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Dlatego UE pilnie potrzebuje także wdrożenia zasad zrównoważonego rozwoju, który rozumiany jest w Strategii jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Bardzo ważnym powodem wdrażania takiego rozwoju jest konieczność podniesienia wydajności i konkurencyjności gospodarki. Jest to niezbędne do utrzymania wiodącej pozycji w dziedzinie rozwią-

zań ekologicznych, szczególnie w sytuacji rosnącej konkurencji ze strony krajów BRICS i Ameryki Północnej.

Integracja europejskiego rynku energii będzie miała istotne znaczenie także z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego (szczególnie w sytuacji obecnych zagrożeń ze strony Rosji), jak i ekonomicznego. Idea tzw. zielonego wzrostu traktowana jest jako szansa na przejście do nowoczesnych technologii eksploatacji zasobów i na tworzenie nowych miejsc pracy. Szacuje się, że pokrycie 20% zapotrzebowania na energię ze źródeł odnawialnych mogłoby skutkować powstaniem około 600 tys. miejsc pracy, a podwyższenie efektywności energetycznej może dać dodatkowo około 400 tys. nowych, tzw. zielonych miejsc pracy. W warunkach wysokiego bezrobocia w krajach UE jest to bardzo ważne.

4. Narzędzia na rzecz realizowania inteligentnego wzrostu w Strategii Europa 2020

W celu osiągnięcia założeń wynikających ze Strategii przyjęto trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety oraz pięć głównych celów. Komisja Europejska zaproponowała zestaw wskaźników głównych umożliwiających monitorowanie postępów w realizacji priorytetów i celów na poziomie unijnym:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–65 lat,
- nakłady na B+R (w % PKB),
- emisja gazów cieplarnianych (1990 = 100),
- udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto,
- redukcja emisji gazów cieplarnianych z sektorów nieobjętych ETS (min. ton ekwiwalentu CO₂),
- zużycie energii pierwotnej,
- zużycie energii finalnej (Mtoe),
- młodzież niekontynuująca nauki,
- obywatele w wieku 30–34 lat posiadający wyższe wykształcenie,
- wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy) [Wskaźniki].

Wskaźniki główne wspomagane będą wskaźnikami dodatkowymi, które bardziej szczegółowo zobrazują postęp w realizacji Strategii. Nadal prowadzone są prace zmierzające do przygotowania pełnej listy wskaźników dodatkowych oraz doskonalenia zestawu wskaźników głównych. Zmierzają one do wypracowania nowego wskaźnika pozwalającego na monitorowanie postępu w zakresie innowacji, tzw. wskaźnika przedsiębiorstw innowacyjnych szybkiego wzrostu. Nowe wskaźniki będą dołączone do bazy statystycznej, w oparciu o którą KE opracowuje roczne sprawozdania dotyczące postępów w realizacji Strategii. Strategia Europa 2020 zawiera także dodatkowy instrument realizacyjny w postaci tzw. inicjatyw flago-

wych przypisanych priorytetom. Ich zadaniem jest ukierunkowanie i przyspieszenie realizacji Strategii.

W celu skutecznej realizacji Strategii wzmocniono system koordynacji polityki makroekonomicznej i zarządzania procesami wdrażania reform strukturalnych UE. Na system składają się m.in. Zintegrowane wytyczne przyjmowane na poziomie UE oraz Rekomendacje Krajowe, skierowane do poszczególnych państw członkowskich. Żeby UE mogła wypełnić postawione w Strategii wyzwania, poszczególnym instytucjom unijnym przypisano ściśle określone zadania i narzędzia, za pomocą których mają je realizować.

Powodzenie Strategii zależy w znacznej mierze od zaangażowania i zdolności krajów członkowskich do realizacji wyznaczonych im zadań i stymulowania wzrostu gospodarczego poprzez wzrost innowacyjnych inwestycji, badań naukowych i poziomu zatrudnienia. Władze krajowe opracowują krajowe programy stabilności/konwergencji i krajowe programy reform. Natomiast władze regionalne są podmiotami organizującymi i prowadzącymi dialog regionalny i lokalny oraz podejmują działania zwiększające zaangażowanie konieczne do realizacji celów i priorytetów Strategii Europa 2020. Bardzo ważne jest także zaangażowanie wszystkich grup społecznych, a w szczególności: przedsiębiorstw, związków zawodowych, organizacji pozarządowych oraz poszczególnych obywateli.

Ocena realizacji Strategii prowadzona jest w ramach tzw. Europejskich Semestrów. Są to usystematyzowane cykle działań, w ramach których KE określa priorytety UE na najbliższy rok. Następnie są one zamieszczane w Rocznym Sprawozdaniu Gospodarczym. Kolejnym etapem jest aktualizacja Krajowych Programów Reform uwzględniających priorytety i przyjęcie rekomendacji przez państwa członkowskie UE [Europejski 2014]. W 2015 r. dokonywana jest ocena w ramach kolejnego semestru. W maju KE opublikowała zalecenia dla krajów członkowskich. Rekomendują one zwiększenie inwestycji, wdrożenie reform strukturalnych, realizację zrównoważonej polityki budżetowej, a także poprawę polityki zatrudnienia i ochrony socjalnej. Zwrócono też uwagę na nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej występujące aż w 16 krajach UE. Ostateczną wersję zaleceń przyjmie w czerwcu Rada UE po konsultacjach i zatwierdzeniu dokumentów przez Radę Europejską [Europejski 2015].

5. Zakończenie

Efektom realizacji Strategii Europa 2020 ma być gospodarka bazująca na wiedzy, niskoemisyjna, promująca przyjazne środowisku technologie, oszczędnie gospodarująca zasobami, kreująca tzw. zielone miejsca pracy oraz zachowująca dbałość o spójność społeczną. Skumulowane działania na poziomie wszystkich krajów członkowskich mają doprowadzić do realizacji celów unijnych, w tym wzmocnienia pozycji UE na arenie globalnej.

Cele Strategii Europa 2020 mogą być osiągnięte jedynie dzięki skoordynowanemu działaniu Unii Europejskiej, państw członkowskich, regionów, partnerów społeczno-gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Na szczęblu unijnym realizacja celów uzależniona jest od zaangażowania wszystkich instytucji. Na poziomie państw członkowskich najważniejsze znaczenie ma zaangażowanie ze strony władz centralnych, regionalnych i lokalnych. Istotną rolę odgrywają również przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego.

Natomiast głównym zagrożeniem dla realizacji Strategii Europa 2020 jest malejąca konkurencyjność UE w gospodarce światowej w stosunku do chęci utrzymania wysokiej stopy życiowej obywateli. Poprzeczkę konkurencyjności podnoszą szybko rozwijające się kraje azjatyckie. Bez poprawy konkurencyjności trudno będzie, w warunkach pogłębiającej się globalizacji, utrzymać obecny poziom życia. Kryzys pokazał, że sztuczne utrzymywanie tego poziomu przez wzrost zadłużenia nie może być kontynuowane. Stymulowanie wzrostu gospodarczego w warunkach przywracania zachwianej przez kryzys i pogłębiającej się nierównowagi finansowej będzie zadaniem bardzo trudnym [Sulmicka]. Nowa narracja XXI w. będzie dla Europy, nawet budującej przyszłość w ramach pogłębiającej i rozszerzającej się integracji, wielkim wyzwaniem. Trzeba to koniecznie uwzględnić w strategii obecnie realizowanej i opracowywanych na potrzeby przyszłości scenariuszach.

Literatura

- Balcerowicz L., Rzońca A., 2010, *Zagadki wzrostu gospodarczego*, C.H. Beck, Warszawa.
- Brzeziński M., *Jaki kapitalizm? Jakie państwo? Schumpeterowska teoria wzrostu gospodarczego a koncepcja inteligentnego państwa*, www.wne.uw.edu.pl/m.brzezinski (13.05.2015).
- Frankowski P., Skubiak B., 2012, *Innowacyjność w teorii ekonomii i praktyce gospodarczej*, Studia i Prace WNEiZ.U.Sz., nr 30.
- Europa 2020. KE KOM(2010) wersja ostateczna.
- Europejski semestr 2014. Komunikat KE COM(2014) final.
- Europejski semestr 2015. Komunikat KE COM(2015) 85 final.
- Ocena strategii lizbońskiej, KE SEK(2010) 114.
- Schumpeter J.A., 2009, *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, PWN, Warszawa.
- Skowronek T., *BRICS – 5 potęg*, www.geopolityka.org (15.05.2015).
- Sulmicka M., *Priorytety i cele rozwojowe UE do roku 2020 w kontekście aktualizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju*, Ekspertyza, www.mrr.gov.pl (21.05.2015).
- Wskaźniki Strategii Europa 2020, stat.gov.pl (8.06.2015).
- Zakaria F., 2009, *Koniec hegemonii Ameryki*, NADIR, Warszawa.